

Omdaning av Ö. Långgatan, Köping

Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning Köping 148:1
Östra Långgatan
Köpings stadsförsamling
Köping
Västmanland

Ulf Alström

Innehåll

Inledning	1
Målsättning och metod	1
Undersökningsresultat	1
Tolkning och utvärdering	4
Referenser	5
Kart- och arkivmaterial	5
Otryckta källor	5
Litteratur	5
Tekniska och administrativa uppgifter	5
Figur	6

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2010

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN: 978-91-7453-020-9

Västerås 2010.

Inledning

På grund av ombyggnation av Ö. Långgatan mellan Stora gatan och Nygatan, har Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen i samband med schaktningar för dagvattenbrunnar och trädplanteringar utfört en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Arbetet utfördes 2010-05-19,20 efter ett beslut av Länsstyrelsen i Västmanlands län 2010-05-11 (dnr: 431-1720-10). Arbetet är av samma utformning som utfördes 2007 då den norra delen av Ö. Långgatan byggdes om. Det arbetet dokumenterades dock inte arkeologiskt men ärendet finns beskrivet i KM:s rapportserie (Alström 2008).

Målsättning och metod

Målsättningen med den arkeologiska förundersökningen i form av schaktningsövervakning var att besvara frågorna: på vilken nivå fornlämningen framkommer i förhållande till dagens markyta samt dess utbredning. En bedömning av kulturlager, anläggningar, fynd ingick i målsättningen. Om möjligt skulle också en datering och en tolkning av kulturlagren göras.

Om fornlämningar påträffades skulle dessa ritas i skala 1:20 i både plan och profil. Erfarenheter visar dock på att Ö. Långgatan är väldigt södergrävd varför endast smalare stråk av kulturlager förväntades.

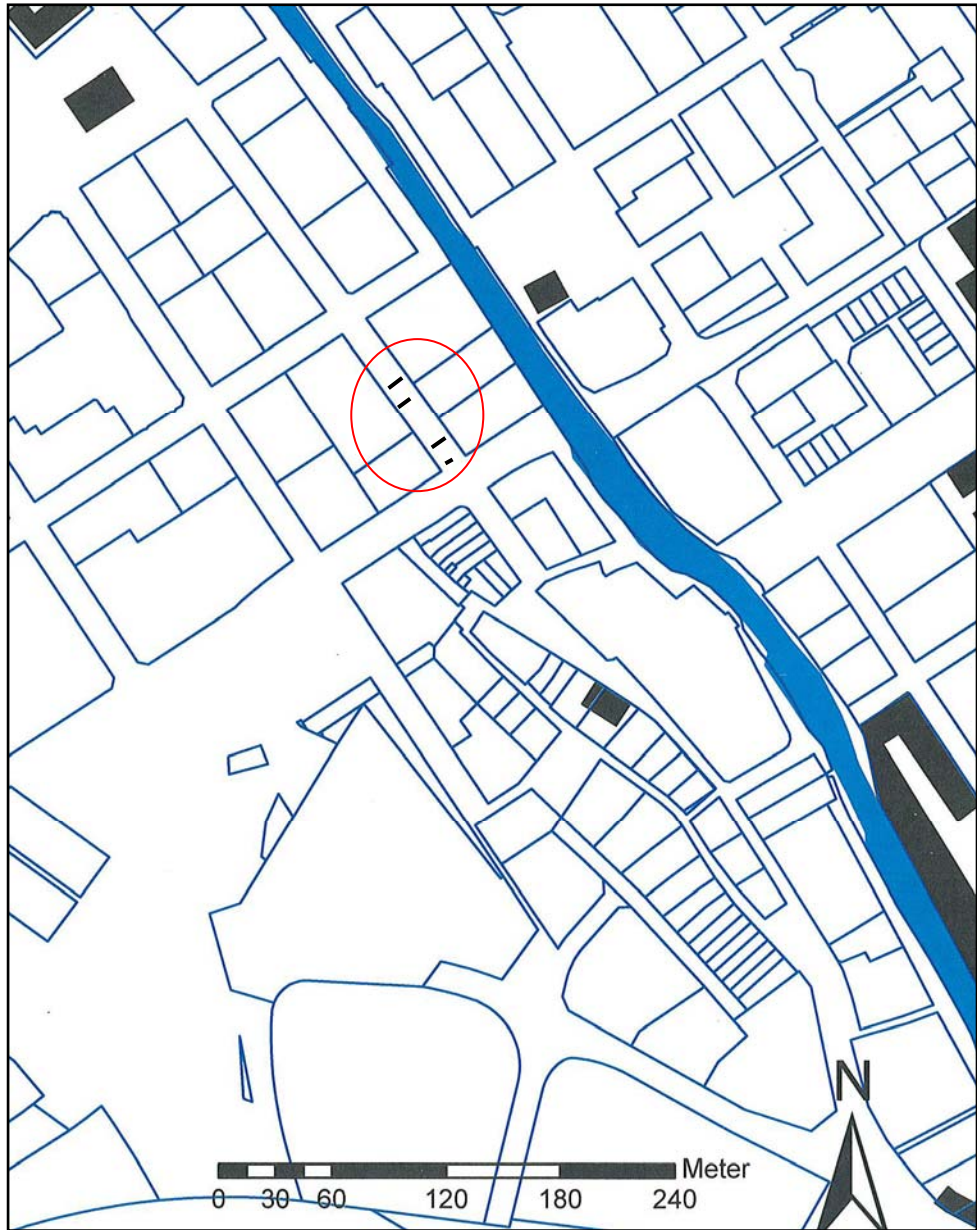
Målgrupper för den arkeologiska förundersökningen är främst Länsstyrelsen och uppdragsgivaren Köpings kommun.

Undersökningsresultat

De partier som skulle stå under schaktningsövervakningen bestod i planeringsstadiet av fyra planteringsgropar för träd samt fyra tvärgående schakt över Ö. Långgatan för dagvattenbrunnar med ledningar. Den nordligaste trädgropen var sedan tidigare redan grävd.

Efter att de tvärgående schakten grävts, gjordes bedömningen att de trädgropar som sedan skulle grävas, inte påverkade några kulturlager. Dessa undantogs därför från den arkeologiska övervakningen. Ett tvärgående schakt undantogs också av Tekniska kontoret, Köpings kommun i och med att en dagvattenbrunn inte anlades.

Den sammanlagda schaktlängden blev därmed inte längre än cirka 16-18 löpmeter schakt.

Figur 1. Schakten i Östra Långgatan markerade med svart linje inom röd cirkel. Schakt 1 är den översta markeringen i NV. Därefter följer schakten 2-4 mot SÖ. (Utdrag ur digitala fastighetskartan skala 1:4000).

Tvärschakt 1

Tvärschakt 1 var cirka 6 m långt och 1,2 m djupt. Schaktmassorna bestod av moderna fyllnadslager. I schaktets botten kom ren blålera.

Tvärschakt 2

Tvärschakt 2 utfördes inte.

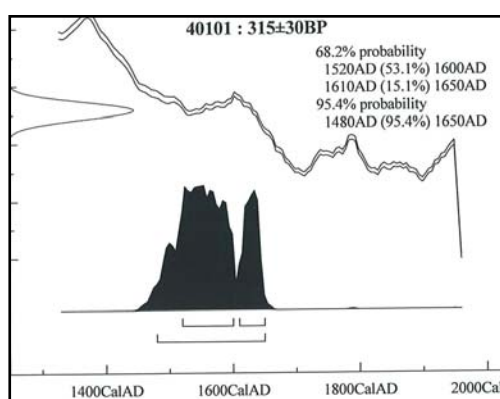
Tvärschakt 3

Tvärschakt 3 var cirka 6–7 m långt och 1,6–2,0 m djupt. Schaktet innehöll påfört åsmaterial från tidigare rörgrävningars fyllnadsmaterial.

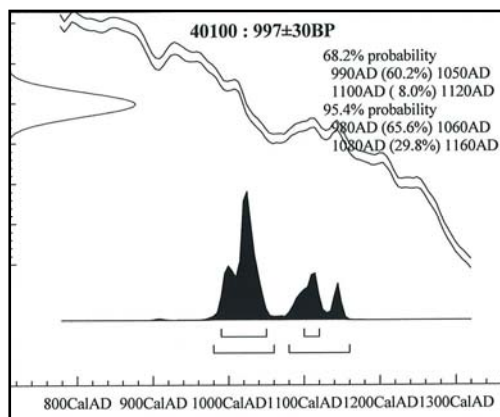
Tvärschakt 4

Tvärschakt 4 var cirka 5 m långt. Schaktet var cirka 1 m djupt. 0,8 m under nuvarande markyta påträffades ett tunt kulturlager som omedelbart följdes av ett infiltrationslager där enstaka ben och organiskt material påträffades. Från dessa två horisonter tillvaratogs en kvist och ett benfragment för ^{14}C datering av lagren.

Benprovet från infiltrationslagret togs på 4,85 m över havet. Kvistprovet är från ungefär samma höjd

Figur 2. ^{14}C provet visar med 95% sannolikhet att kvisten i det tunna bevarade kulturlagret är från 1480–1650 vår tideräkning (Possnert 2010).

Figur 3. ^{14}C provet visar med 95% sannolikhet att benet i den av aktiviteter infiltrerade leran är från 980–1160 vår tideräkning (Possnert 2010).

Tolkning och utvärdering

Södra delen av Ö. Långgatan, liksom många andra gatusträckningar i våra medeltida städer, har vid ett flertal tillfällen blivit föremål för schaktningsarbeten. Kulturlager har fraktats bort och moderna fyllnadslager har ersatt dessa.

I södra änden av Östra Långgatan påträffades en liten yta med tunna kulturlager där material för två ^{14}C prov samlades in. Det ena provet dateras till medeltid/efterreformatorisk tid och är således från en tid då Köping existerade som stad. Det andra provet, däremot, bör hänföras till tiden före Köping som en tätbebyggd (handels)-plats. I infiltrationslagret fanns inget som tydde på att bebyggelse uppförts på platsen utan man får anta att området tillhört och utnyttjats av en senvikingatida gård. Mycket tidigare än så bör bebyggelsen inte vara eftersom provet togs från en nivå som låg 4,85 m över havet.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Digitala fastighetskartan. Skala 1:4000.

Ekonomiska kartan 10G:80 Skala 1:20 000.

Otryckta källor

Possnert, G., 2010. Resultat av ¹⁴C datering av ben och kvistar från Köping, Västmanland.

Litteratur

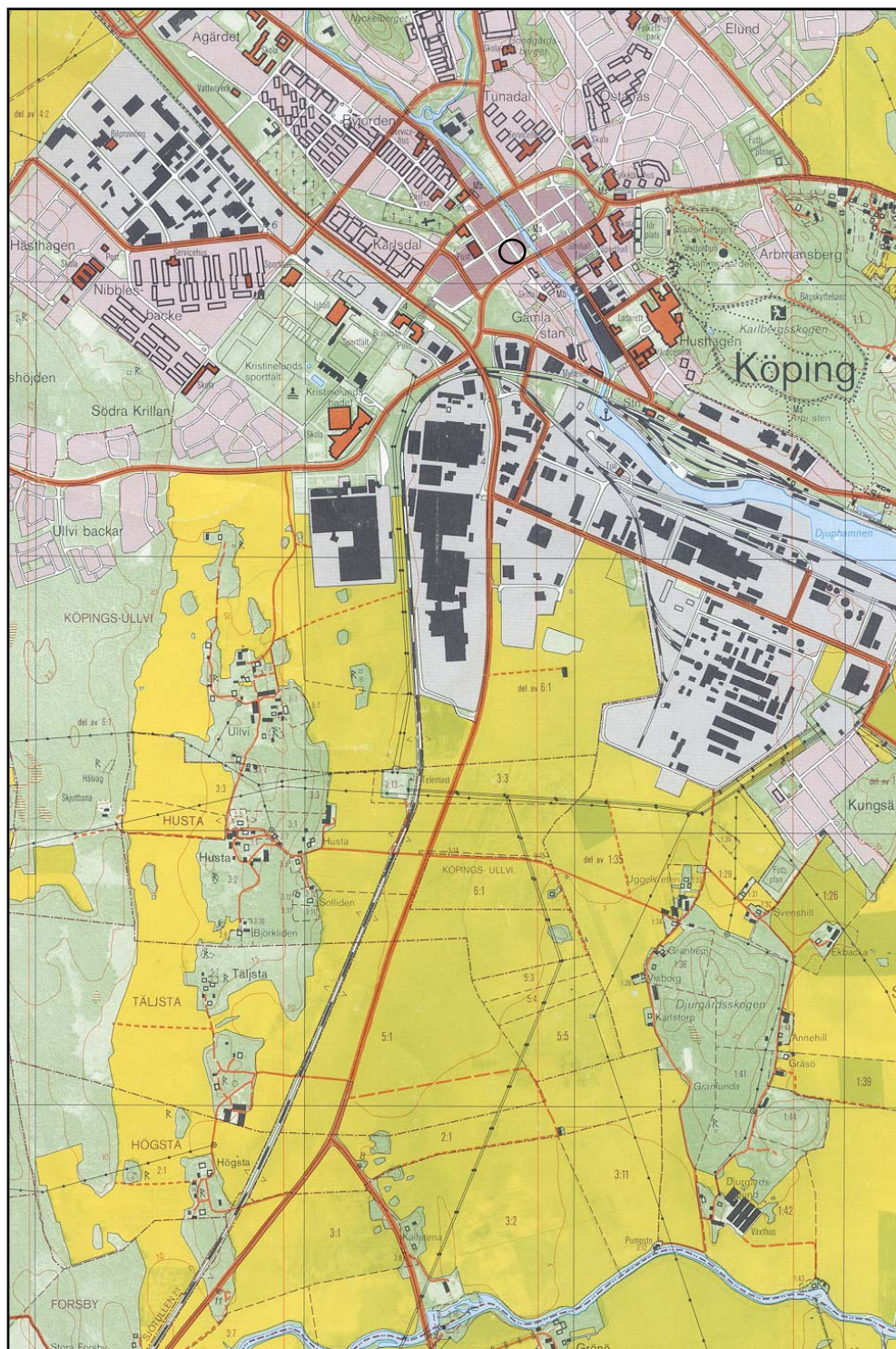
Alström, U., 2008. Östra Långgatan del 2 En arkeologisk noll-version. Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2008:14. Västerås.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM dnr:	KM 10065
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-1720-10 2010-05-11
Undersökningsperiod:	2010-05-19,20
Arkeologtimmar:	15,5 timmar
Exploateringsyta:	Cirka 16-18 löpmeter schakt
Personal:	Ulf Alström
Belägenhet:	Östra Långgatan, mellan kvarteren Freja och Frode, Köpings stadsförsamling, Köpings kommun, Västmanlands län, Västmanland
Ekonomisk karta:	10G:80
Koordinatsystem:	Rikets
Koordinater:	Norra begr. X 6599145 Y 1510750 Södra begr. X6599082 Y 1510795
Höjdsystem:	RH 2000
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Förvaras på VLM
Fynd:	Inga fynd påträffades

Figur

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 4. Undersökningsplatsens läge markerat med en ring. Utdrag ur ekonomiska kartan. Skala 1:20 000.

